

Tortosa: capital cultural

Per gestionar els actes a celebrar durant el 2021 amb motiu de la proclamació de Tortosa com a capital de la cultura catalana s'ha aprovat la comissió organitzadora. Estarà integrada per membres de l'Ajuntament i experts dels diferents àmbits culturals, tot i que s'ha anunciat també la creació de grups de treball. L'èxit dependrà de la implicació dels moviments socials i la ciutadania més enllà del formalisme institucional.

Josep Bayarri Raga,
periodista

La designació d'una ciutat referent anual de la cultura catalana va nàixer el 2004 en el marc de tota l'àrea lingüística, social i cultural dels Països Catalans. S'inspirava en la iniciativa del 1985 de nomenar cada any una ciutat de referència cultural a nivell europeu. Enguany serà la 18a edició amb seus anteriors com Lleida, Reus, Perpinyà, Manresa, Tarragona, Escaldes, Vic i Barcelona. L'any 2007 l'escollió fou Amposta.

No és la primera vegada que Tortosa desenvolupa un rol cultural significatiu. Em venen a la memòria casos concrets. El primer a meitats de 1959 quan era alcalde el metge Alvaro Barlett i amb els sectors culturals més actius d'aleshores van promoure uns Jocs Florals celebrats amb tota la parafernàlia que els és pròpia durant les festes de la Cinta d'aquell any coincident amb l'anomenada III Fira Extraordinària de Mostres inaugurada pel ministre d'Economia originari de Godall Pe-

dro Qual Villalbi. La importància del Jocs Florals, en els quals intervingué com a mantenidor l'alcalde de Barcelona José Maria de Porcioles, fou la mobilització d'estudiosos del territori perquè hi participessin aportant propostes creatives en els àmbits econòmic, social a més de treballs històrics. Dos tindrien un caràcter emblemàtic: el complet estudi que féu l'arquitecte Federico Llorca sobre la planificació urbanística de Tortosa, base del primer Pla d'urbanisme de la ciutat; i la proposta de transformació agrària del delta de l'Ebre inspirat pel canareu Lluç Beltran Flores, que es faria realitat els anys següents.

A rebuït d'aquesta celebració, un any després, el maig de 1961, sota l'impuls de Jesús Massip, director del Museu-Arxiu Municipal, es celebrà a l'església de Sant Domènec la V Assemblea d'Estudis Comarcals, en què participaren un centenar d'intel·lectuals d'arreu dels Països Catalans encapçalats per Agustí Duran Sanpere, Manuel Sanchis Guarner, Joan Maluquer de Motes i Lluís Solé Sabarís, entre altres, sota la presi-

El 1977 es va proclamar Tortosa com a Cruïlla dels Països Catalans i es va encendre un peveter al castell d'Orleans on es construiria un palau de congressos. El projecte no reeixí pel desinterès de l'Ajuntament elegit el 1979.

dència de Joan Baptista Manyà. Fou una trobada d'alt nivell acadèmic i de clara afirmació catalanista que comptà amb el suport de l'Ajuntament amb l'alcalde Fabra, que valorà la importància de la trobada i fou capaç de superar les pressions del governador de Tarragona, que volia evitar la celebració. L'impacte que va tenir fou important.

Entre 1975 i 1978 se celebrà el Congrés de Cultura Catalana. A les Terres de l'Ebre el Congrés es desenvolupa a dos nivells. A nivell territorial i polític amb la constitució de l'Assemblea d'entitats de la Vegueria i l'elaboració d'un programa reivindicatiu; i, a nivell general, com altres

indrets de Catalunya, atès que Tortosa fou seu de l'àmbit d'Ordenació Territorial, un dels més significatius. La setmana prèvia al 25 de setembre de 1977 es celebraren a Tortosa els actes finals, amb la participació de destacats experts en la matèria (arquitectes, urbanistes, sociòlegs, economistes...), amb un debat sobre nous models d'organització territorial amb la participació dels urbanistes Paolo Ceccarelli, Ives Lacoste, Nuno Portas i Manel Sola Morales, considerats com els més prestigiosos del món, que tingué un ressò molt destacat. Es feren un seguit d'actes de caràcter cultural i festiu amb un recital de cançons amb Maria

del Mar Bonet, Lluís Llach i Pi de la Serra. Tot plegat fou un èxit de participació interior i projecció exterior.

Entre 1985 i 1986 es van celebrar els actes commemoratius dels dos mil anys del decret de l'emperador August elevat a la condició de ciutat romana. Es van programar un seguit d'actes amb la voluntat inicial de mobilitzar la participació ciutadana i tenir una projecció nacional però no s'aconseguí i tot es limità al marc institucional. Destacaren singularment una conferència magistral del jesuïta Miquel Batllori, el cartell d'Antoni Tapies i l'arc d'Andreu Alfaro a l'entrada de Tortosa. ■